

JEOLJİK MİRAS ENVANTERİ HAZIRLAMADA TERMINOLOJİ, YÖNTEM, KURUMSAL SAHİPLENME VE EŞGÜDÜM

Yahya Çiftçi^a, Yıldırım Güngör^b

^a*Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Maden Etüt ve Arama Dairesi, Ankara*

^b*İstanbul Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Jeoloji Mühendisliği Bölümü, Avcılar/İstanbul*
(yahyaciftci@gmail.com)

ÖZ

Jeolojik Miras Envanteri hazırlanması dinamik bir süreçtir. Milyarlarca yıl boyunca oluşan ve yaklaşık son 500 milyon yıl içinde kademeli olarak günümüzdeki şeklini alan Ülkemiz coğrafyasındaki her bir jeolojik oluşum, biz yerbilimciler için ayrı ayrı önem ve değere sahip olsa da, toplumsal farkındalık yaratma ve doğa bilinci aşılama stratejisi çerçevesinde değerlendirildiğinde, bunların çok azı kullanılabilir niteliktedir. Buna karşın, envanter hazırlamada amaç, konu, kapsam ve değer, ölçek ve kullanım amacı gibi başlangıç aşamalarının doğru değerlendirilmesi ve belirlenmesi gerekecektir. Nitekim, bu ölçütlere göre çok sayıda envanter hazırlamak olanaklıdır.

Bir jeolojik miras unsuru, yer kabuğunun evriminin anlaşılmasında “kritik bilimsel öneme” sahip olduğunda (bilimsel değer ölçütü), bu varlığın “gelecek nesillere korunarak aktarılması” görevi de ortaya çıkar. Literatürde buna “jeokoruma” adı verilir. Bu iş, çoğu (mental olarak) gelişmiş ülkede bir strateji planı ile desteklenir. Bu tür jeokoruma planlarının hazırlanmasında ise çok sayıda bilimsel ve toplumsal ölçüt devreye girer. Tüm bu çok disiplinli çalışmaların temelinde, doğru ve yerinde yapılmış jeolojik tanımlamalar bulunmalıdır. Bu temel işlev, söz konusu jeolojik miras unsurunun niteliği konusunda uzmanlaşmış jeolog tarafından yerine getirilir. Ancak jeolog, bu temel işlevini yerine getirirken, bir taraftan kendi meslek disiplininin kurallarına uyarken, aynı zamanda bu konu ile daha sonra ilgilenecek meslek disiplinleri ile ortak bir dil geliştirmeye de özen göstermelidir. Bu aşamada, “metodoloji belirleme” ve “yaygın kullanım sağlamaya” yönelik bir terminolojinin oluşması büyük önem taşımaktadır. Yapılan tanımlamalardan herkes aynı şeyi anlamazsa, ikinci ve üçüncü aşamalara geçilemez.

Burada ikinci sorun, bu tür Ulusal Jeolojik Miras envanterlerinin hazırlanmasında kurumsal sahiplenme ve eşgüdüm sağlama konusunda ortaya çıkmaktadır. Söz konusu çalışmalar, Ülkemizdeki tüm jeologları birinci dereceden ilgilendirdiği göz önüne alınırsa, bu çalışmalara yaygın bir demokratik kitle örgütünün kurumsal sahiplenme göstermesi uygun olacaktır. Hatta birden fazla STK ve Kamu kurumunun oluşturacakları yeni bir platform da tasarlanabilir. Bu kurumların taşra örgütlenmesine de sahip olması, Ülkemizin her yerinde yürütülecek Jeolojik Miras Envanter Çalışmalarında eşgüdüm sağlamayı kolaylaştıracaktır. Bu tür bir yapılanmanın bir yararı da, henüz yasal güvenceye kavuşmamış “Jeolojik Miras” kavramı ile ilgili yasal prosedürün diğer kurumlar nezdinde takip edilebilirliğini kolaylaştırmak olabilir.

Anahtar Kelimeler: Jeolojik Miras Envanteri, Terminoloji, Yöntem, Kurumsal Sahiplenme, Eşgüdüm.

TERMINOLOGY, METHOD, OWNERSHIP AND COORDINATION IN PREPERATION OF GEOLOGICAL HERITAGE INVENTORY

Yahya Çiftçi ^a, Yıldırım Güngör^b

^aGeneral Directorate of Mineral Research and Exploration, Ankara

^bİstanbul University, Engineering Faculty, Geological Engineering Dept., Avcılar/İstanbul
(yahyaciftci@gmail.com)

ABSTRACT

The preparation of "Geological Heritage Inventory" is a dynamic process. Our country's current condition is the result of million years of geological formation and as a result every stages of this formation are extremely important for us the geologists. However, we are very limited to choose good examples in order to create social awareness and knowledge of it amongst the society. Despite all, we have to work on this issue and prepare an inventory and to do this successfully subject, value, target areas, and related many other issues has to be taken into account in early stages of inventory preparation.

An element of geological heritage is important to understand earth structure and this identifies its critical scientific importance too. As a result, we have to protect and transfer these geologically important elements to our next generations. This is simply called 'Geoconservation'. Most countries are supporting this idea with a strategic protection schemes. All these schemes centered on scientific and social criteria. In order to achieve these also well-established geological studies required. These studies also require specialized geologist as well as interdisciplinary work and communication. In the early stages of a very large inclusive study and research program, a methodology and common and communicative terminology is a basic and primary requirement.

The secondary problems can be seen in the preparation stage of 'National Geological Heritage' are that coordination and institutional ownership. Such areas, which are concerns of all the geologists in our country, have to be owned by democratically and professionally. Even it may require more than one NGO, institution and new platforms. The organization and coordination can be triggered from regional offices and this can resolve better coordination in this purpose. This kind of establishment can also lead to legally protected geological heritage.

Keywords: Geological Heritage Inventory, Terminology, Method, Coordination, Institutional Ownership